

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	فصل اول: کلیات
۲	۱-۱- مقدمه
۳	۱-۲- بیان مسئله
۵	۱-۳- اهمیت و ضرورت تحقیق
۶	۱-۴- اهداف تحقیق
۶	۱-۴-۱- هدف کلی
۶	۱-۴-۲- اهداف جزئی
۶	۱-۵- سوالات تحقیق
۶	۱-۶- روش تحقیق
۷	فصل دوم: مبانی نظری تحقیق
۸	۲-۱- تعریف مفاهیم و مبانی مرتبط با موضوع
۸	۲-۱-۱- فرهنگ
۸	۲-۱-۱-۱- تعریف فرهنگ
۱۰	۲-۱-۱-۲- معنای واژه فرهنگ
۱۰	۲-۱-۱-۳- تعاریف فرهنگ از دیدگاه جامعه شناسان
۱۱	۲-۱-۱-۴- عوامل فرهنگی موثر در شکل گیری فضای معماری
۱۲	۲-۱-۲- هنر
۱۳	۲-۱-۲-۱- معماری و هنر
۱۴	۲-۱-۳- معرفی مجتمع فرهنگی هنری
۱۵	۲-۱-۳-۱- پیشینه ی مراکز فرهنگی هنری در ایران
۱۶	۲-۱-۳-۲- بررسی کارکرد مراکز فرهنگی هنری
۱۶	۲-۱-۳-۳- جایگاه مراکز فرهنگی هنری در فرآیند توسعه فرهنگ و هنر
۱۷	۲-۱-۳-۴- رابطه بین معماری مراکز فرهنگی هنری و نیازهای طبیعی انسان
۱۹	۲-۱-۳-۵- اهداف مراکز فرهنگی هنری
۱۹	۲-۲- مفاهیم و مبانی نظری مرتبط با تعاملات اجتماعی
۱۹	۲-۲-۱- جامعه

۲۰	۲-۲-۲-روابط اجتماعی
۲۰	۲-۲-۳-هنجارهای اجتماعی
۲۱	۲-۲-۴-مفهوم تعاملات اجتماعی
۲۱	۲-۲-۵-عناصر تعاملات اجتماعی
۲۲	۲-۲-۶-مؤلفه‌های تعاملات اجتماعی
۲۳	۲-۲-۷-مکان-محیط معماری و تعاملات اجتماعی
۲۳	۲-۲-۷-۱-ایجاد فضای تعاملات اجتماعی با طراحی محیط و فضای معماری
۲۴	۲-۲-۷-۲-فضای معماری تعامل پذیر
۲۵	۲-۲-۷-۳-مؤلفه‌های مکانی و محیطی تحقق تعاملات اجتماعی
۲۶	۲-۲-۸-عوامل تأثیرگذار بر اجتماع پذیری
۲۶	۲-۲-۸-۱-دسترسی
۲۷	۲-۲-۸-۲-آسایش، امنیت و تصویر ذهنی
۲۷	۲-۲-۸-۳-کاربری و فعالیت
۲۸	۲-۳-۳-معرفی محمدرضا شجریان
۲۸	۲-۳-۱-زندگی نامه و فعالیت موسیقی
۳۵	۲-۳-۲-سایر فعالیت‌ها
۳۸	۲-۳-۳-قدردانی و جوایز
۴۰	۲-۳-۴-محتوای کاری شجریان
۴۰	۲-۳-۵-شاگردان سرشناس شجریان
۴۱	۲-۳-۶-آثار محمدرضا شجریان
۴۲	۲-۳-۷-کنسرت‌ها
۴۵	فصل سوم : بررسی نمونه های موردی و استانداردها
۴۶	۳-۱-۱-بررسی نمونه های موردی
۴۶	۳-۱-۱-۱-معرفی نمونه های داخلی
۴۶	۳-۱-۱-۱-۱-فرهنگسرای خاوران (جوان)
۵۲	۳-۱-۱-۲-فرهنگسرای نیاوران
۶۰	۳-۱-۱-۳-مرکز فرهنگی هنری سینمایی دزفول
۶۸	۳-۱-۲-معرفی نمونه های خارجی

۶۸	۳-۱-۲-۱-مرکز فرهنگی گتی
۷۶	۳-۱-۲-۲-دانشکده هنر و معماری ییل
۸۰	۳-۱-۲-۳-مرکز فرهنگی پلازن
۸۴	۳-۲-ضوابط و استانداردها
۸۴	۳-۲-۱-قسمت اداری
۸۶	۳-۲-۲-کتابخانه
۸۸	۳-۲-۱-وسایل ویژه سالن مطالعه
۸۸	۳-۲-۲-۳-وسایل ویژه فضای کار کتابخانه
۸۹	۳-۲-۲-۳-تقسیم بندی فضای کتابخانه
۹۱	۳-۲-۳-سالن همایشها و نمایش فیلم
۹۱	۳-۲-۴-نمایشگاه دائمی
۹۱	۳-۲-۵-نمایشگاه ثابت
۹۲	۳-۲-۶-فضای اطلاع رسانی، آموزشی
۹۳	۳-۲-۷-کلاس و کارگاه و فضای آموزشی
۹۵	۳-۲-۸-خدمات رفاهی
۹۵	۳-۲-۹-سالن چندمنظوره
۹۶	۳-۲-۹-۱-اصول طراحی فضای داخلی و آرایش وسایل مبلمان»
۹۶	۳-۲-۹-۲-بخشهای سالن چندمنظوره
۹۷	۳-۲-۱۰-بخش کنترل و فروش بلیط
۹۷	۳-۲-۱۱-سالن اجتماعات
۹۸	۳-۲-۱۲-سالن انتظار
۹۸	۳-۲-۱۳-فضاهای پشتیبانی
۱۰۰	۳-۲-۱۴-ضوابط معلولین
۱۰۲	۳-۲-۱۵-ضوابط و مقررات پارکینگ
۱۰۴	فصل چهارم: شناخت اقلیم و آنالیز سایت
۱۰۵	۴-۱-۱-شناخت اقلیم
۱۰۵	۴-۱-۱-۱-معرفی تاریخی و سابقه تاریخی شهر مشهد
۱۰۶	۴-۱-۲-بررسی ویژگی های اقلیمی و جغرافیایی محدوده مورد مطالعه

۱۰۷	۴-۱-۳-توپوگرافی
۱۰۷	۴-۱-۴-جهت استقرار ساختمان در رابطه با عوامل اقلیمی
۱۰۸	۴-۱-۵-تابش آفتاب
۱۰۹	۴-۱-۶-جهت مناسب ساختمان با توجه به تابش آفتاب در شهر مشهد
۱۰۹	۴-۱-۷-دما
۱۱۰	۴-۱-۸-بارندگی
۱۱۱	۴-۱-۹-وزش باد
۱۱۲	۴-۱-۱۰-رطوبت
۱۱۳	۴-۱-۱۱-تهویه
۱۱۴	۴-۱-۱۲-کیفیت رنگ و سطح مورد تابش
۱۱۴	۴-۱-۱۳-ملاحظات مربوط به استفاده از نوع مصالح
۱۱۴	۴-۱-۱۴-پیشنهادات و توصیه های اقلیمی در ارتباط با طرح پروژه
۱۱۴	۴-۱-۱۵-اهداف مطالعات اقلیمی
۱۱۶	۴-۲-آنالیز سایت
۱۱۶	۴-۲-۱-ابعاد زمین
۱۱۶	۴-۲-۲-دسترسی های سایت
۱۱۷	۴-۲-۳-همجواری بنا
۱۱۷	۴-۲-۴-آنالیز اقلیمی
۱۱۸	فصل پنجم : نتیجه گیری و طراحی
۱۱۹	۵-۱-ایده های طراحی
۱۱۹	۵-۲-برنامه فیزیکی
۱۲۲	۵-۳-روند طراحی
۱۲۳	منابع

فهرست جدول ها

صفحه	عنوان
۲۰	جدول ۱-۲: تعریف جامعه از دیدگاه چند متفکر جامعه شناس
۲۵	جدول ۲-۲: مؤلفه‌های مکانی و محیطی در شکل‌گیری تعاملات اجتماعی مطلوب
۴۶	جدول ۱-۳-جزئیات نمونه‌های بررسی شده
۱۰۱	جدول ۲-۳-تعداد محل پیش‌بینی شده برای صندلی چرخدار
۱۰۳	جدول ۳-۳-تعداد پارکینگ موردنیاز به تفکیک کاربری
۱۱۰	جدول ۱-۴-تقسیمات ۹ گانه اقلیمی در ایران

فهرست تصویرها

صفحه	عنوان
۱۸	تصویر ۱-۲- رابطه بین نیازهای انسان و چگونگی پاسخگویی معماری به این نیازها
۲۰	تصویر ۲-۲- زمینه های اصلی و بنیادین شکل گیری مفهوم تعاملات اجتماعی در جامعه
۲۲	تصویر ۲-۳- تأثیر عناصر تعاملات اجتماعی بر حس مکان و خلق مکان معماری حامل تعاملات اجتماعی
۲۳	تصویر ۲-۴- مؤلفه های تعاملات اجتماعی برای یک جامعه دارای تعاملات اجتماعی مطلوب
۲۴	تصویر ۲-۵- ارتباط معمار با عوامل تأثیرگذار بر طراحی فضای تعامل پذیر
۲۶	تصویر ۲-۶- سیر هویت دار شدن یک فضای معماری به همراه پاسخ گویی به نوع نیاز روز همچون تعاملات اجتماعی
۴۶	تصویر ۳-۱- فرهنگسرای خاوران، موقعیت قرارگیری
۴۷	تصویر ۳-۲- فرهنگسرای خاوران، معرفی بخشهای اصلی
۴۸	تصویر ۳-۳- فرهنگسرای خاوران، دید به سمت بازارچه
۴۸	تصویر ۳-۴- فرهنگسرای خاوران، دید به نمای اصلی ساختمان مرکزی
۴۹	تصویر ۳-۵- فرهنگسرای خاوران، نمای سردر مجموعه
۴۹	تصویر ۳-۶- فرهنگسرای خاوران، لابی ساختمان مرکزی
۵۰	تصویر ۳-۷- فرهنگسرای خاوران، لابی طبقه اول، دید به سمت فضای میانی
۵۰	تصویر ۳-۸- فرهنگسرای خاوران، پلان طبقه همکف و طبقه اول ساختمان مرکزی
۵۱	تصویر ۳-۹- فرهنگسرای خاوران، طراحی داخلی فضای نگارخانه
۵۱	تصویر ۳-۱۰- فرهنگسرای خاوران، بخش سالن مطالعه کتابخانه
۵۱	تصویر ۳-۱۱- فرهنگسرای خاوران، کمبود تعاملات اجتماعی در فضای باز مجموعه
۵۲	تصویر ۳-۱۲- فرهنگسرای خاوران، تعاملات اجتماعی در فعالیتهای مناسبی
۵۲	تصویر ۳-۱۳- فرهنگسرای خاوران، موقعیت قرارگیری مجموعه
۵۳	تصویر ۳-۱۴- فرهنگسرای خاوران، معرفی بخشهای اصلی
۵۳	تصویر ۳-۱۵- فرهنگسرای خاوران، طراحی مسیرهای عبوری با توجه به جزئیات
۵۴	تصویر ۳-۱۶- فرهنگسرای خاوران، نحوه شکل گیری مسیر عبوری در کنار مسیر آب در ترازهای مختلف زمین
۵۴	تصویر ۳-۱۷- فرهنگسرای خاوران، ترکیب طراحی مصالح، فرم در جداره های بیرونی
۵۵	تصویر ۳-۱۸- فرهنگسرای خاوران، دید به سمت چارچوب ورودی در فضای بیرونی
۵۶	تصویر ۳-۱۹- فرهنگسرای خاوران، ورودی و اتصال شهری

- تصویر ۳-۲۰-فرهنگسرای نیاوران، تأکید بر محل ورودی با ایجاد طاق ۵۶
- تصویر ۳-۲۱-فرهنگسرای نیاوران، تناسب طاق ورودی نسبت به ساختمانهای پیرامون ۵۶
- تصویر ۳-۲۲-فرهنگسرای نیاوران، تأثیر متقابل حیاط و ساختمان برهم ۵۷
- تصویر ۳-۲۳-فرهنگسرای نیاوران، نحوه چیدمان و ترکیب بندی داخلی فضاها ۵۸
- تصویر ۳-۲۴-فرهنگسرای نیاوران،ارتباط بصری فضاهای داخلی به بیرون ۵۹
- تصویر ۳-۲۵-فرهنگسرای نیاوران، پلکان ورودی در نقش ارتباط دهنده بین فضاهای باز و بسته ۵۹
- تصویر ۳-۲۶-فرهنگسرای نیاوران، پویایی فضا حاصل از تعاملات اجتماعی در میان اقشار گوناگون جامعه در ساعات مختلف شبانه روز ۶۰
- تصویر ۳-۲۷-فرهنگسرای نیاوران، پیاده روی مناسب حاشیه شرق مجموعه، ارتباط مؤثر با محیط شهری ۶۰
- تصویر ۳-۲۸- نمای کلی از مرکز فرهنگی هنری سینمایی دزفول ۶۱
- تصویر ۳-۲۹- پلان مرکز فرهنگی و هنری سینمایی دزفول ۶۲
- تصویر ۳-۳۰-فرم مرکز فرهنگی هنری سینمایی دزفول ۶۳
- تصویر ۳-۳۱-مقطع از حیاط مرکزی و سالن نمایش کوچک مرکز فرهنگی هنری سینمایی دزفول ۶۴
- تصویر ۳-۳۲-نمای شمال شرقی مرکز فرهنگی هنری سینمایی دزفول ۶۵
- تصویر ۳-۳۳-تحلیل پلان مرکز فرهنگی هنری سینمایی دزفول ۶۶
- تصویر ۳-۳۴-تحلیل پلان مرکز فرهنگی هنری سینمایی دزفول ۶۷
- تصویر ۳-۳۵-مسیرهای گردش مرکز فرهنگی هنری سینمایی دزفول ۶۷
- تصویر ۳-۳۶-فضاهای پر و خالی مرکز فرهنگی هنری سینمایی دزفول ۶۸
- تصویر ۳-۳۷-دیاگرام روابط فضایی (سمت راست) و دیاگرام عمودی روابط (سمت چپ) مرکز فرهنگی هنری سینمایی دزفول ۶۸
- تصویر ۳-۳۸-مرکز فرهنگی گتی، موقعیت قرارگیری مجموعه ۶۸
- تصویر ۳-۳۹-مرکز فرهنگی گتی، دید پرنده به کلیت مجموعه در بستر طبیعی آن ۶۹
- تصویر ۳-۴۰-مرکز فرهنگی گتی، ارتباط مجموعه با دورنمای شهری ۶۹
- تصویر ۳-۴۱-مرکز فرهنگی گتی، خط آسمان مجموعه ۶۹
- تصویر ۳-۴۲-مرکز فرهنگی گتی، چیدمان داخلی فضای گالری و کتابخانه ۷۰
- تصویر ۳-۴۳-مرکز فرهنگی گتی، معرفی بخشهای اصلی مجموعه ۷۰
- تصویر ۳-۴۴-مرکز فرهنگی گتی، تعاملات اجتماعی در مکانهای سرپوشیده مجموعه ۷۱
- تصویر ۳-۴۵-مرکز فرهنگی گتی، نمونه ای از ورود نور در فضاهای سرپوشیده ۷۱

- تصویر ۳-۴۶- مرکز فرهنگی گتی، ارتباطات و مسیرخطی برای هدایت مراجعه کنندگان در فضاهای میانی ۷۱
- تصویر ۳-۴۷- مرکز فرهنگی گتی، باغ کاکتوس مجموعه ۷۲
- تصویر ۳-۴۸- مرکز فرهنگی گتی، طراحی محوطه و توجه به فضای سبز در انتهای آکس درون مجموعه ۷۲
- تصویر ۳-۴۹- مرکز فرهنگی گتی، دورنما به مجموعه، ترکیب بندی طراحانه اجزا کنار هم ۷۲
- تصویر ۳-۵۰- مرکز فرهنگی گتی، دورنما به مجموعه، ترکیب بندی طراحانه اجزا کنار هم ۷۲
- تصویر ۳-۵۱- مرکز فرهنگی گتی، توجه به جایگاه بیننده در میان ارتباطات فضایی ۷۳
- تصویر ۳-۵۲- مرکز فرهنگی گتی، توجه به چگونگی حضور گیاه در ارتباط با بنا ۷۳
- تصویر ۳-۵۳- مرکز فرهنگی گتی، نمونه ای از طراحی هندسی محوطه ۷۳
- تصویر ۳-۵۴- مرکز فرهنگی گتی، ارتباط گیاه با بنا ۷۴
- تصویر ۳-۵۵- مرکز فرهنگی گتی، الگوهای متفاوت و همسنگ در استفاده از مصالح ۷۴
- تصویر ۳-۵۶- مرکز فرهنگی گتی، استفاده از مصالح بومی در جداره ها ۷۴
- تصویر ۳-۵۷- مرکز فرهنگی گتی، استفاده عمومی مردم از فضاهای باز مجموعه ۷۵
- تصویر ۳-۵۸- مرکز فرهنگی گتی، تعاملات اجتماعی در رستوران مجموعه ۷۵
- تصویر ۳-۵۹- مرکز فرهنگی گتی، تعاملات اجتماعی و پویایی در مجموعه ۷۵
- تصویر ۳-۶۰- مرکز فرهنگی گتی، ارتباط بصری رستوران و محیط پیرامون در روز و شب ۷۵
- تصویر ۳-۶۱- نمایی از دانشکده هنر و معماری ییل ۷۶
- تصویر ۳-۶۲- نمایی از دانشکده هنر و معماری ییل ۷۷
- تصویر ۳-۶۳- نمایی از دانشکده هنر و معماری ییل ۷۸
- تصویر ۳-۶۴- پلان دانشکده هنر و معماری ییل ۷۸
- تصویر ۳-۶۵- مقطع دانشکده هنر و معماری ییل ۷۸
- تصویر ۳-۶۶- مقطع دانشکده هنر و معماری ییل ۷۹
- تصویر ۳-۶۷- مقطع دانشکده هنر و معماری ییل ۷۹
- تصویر ۳-۶۸- مقطع دانشکده هنر و معماری ییل ۷۹
- تصویر ۳-۶۹- مرکز فرهنگی پلازن ۹۸/۵/۱۰ ۸۰
- تصویر ۳-۷۰- آمفی تئاتر مرکز فرهنگی پلازن ۸۱
- تصویر ۳-۷۱- مرکز فرهنگی پلازن ۸۱
- تصویر ۳-۷۲- مرکز فرهنگی پلازن ۸۲
- تصویر ۳-۷۳- سایت پلان مرکز فرهنگی پلازن ۸۲

- ۸۳ تصویر ۳-۷۴-سایت پلان مرکز فرهنگی پلازن
- ۸۳ تصویر ۳-۷۵-سایت پلان مرکز فرهنگی پلازن
- ۸۳ تصویر ۳-۷۶-پلان مرکز فرهنگی پلازن
- ۸۴ تصویر ۳-۷۷-مجموعه ی نماها و مقاطع مرکز فرهنگی پلازن
- ۸۵ تصویر ۳-۷۸-استاندارد فضای کار
- ۸۸ تصویر ۳-۷۹-ترکیبهای گوناگون از میزهای انفرادی
- ۸۹ تصویر ۳-۸۰-استاندارد فضاهای کتابخانه
- ۹۲ تصویر ۳-۸۱- استاندارد فضای نمایش
- ۹۴ تصویر ۳-۸۲-استاندارد کلاس آموزشی و کافی نت
- ۹۴ تصویر ۳-۸۳-استاندارد کارگاه طراحی
- ۹۴ تصویر ۳-۸۴-استاندارد فضای سمینار
- ۹۵ تصویر ۳-۸۵-استاندارد فضای نقشه کشی
- ۹۷ تصویر ۳-۸۶-استاندارد سالن سخنرانی ۲۰۰ صندلی
- ۹۸ تصویر ۳-۸۷-استاندارد صندلی در سالن
- ۹۹ تصویر ۳-۸۸-استاندارد کافی شاپ
- ۱۰۱ تصویر ۳-۸۹-فاصله بین دو در متوالی که هر دو در یک جهت باز شوند
- ۱۰۲ تصویر ۳-۹۰-فضای آزاد جلوی سطح کاری یا میز جهت قرارگیری صندلی چرخدار
- ۱۰۲ تصویر ۳-۹۱-ارتفاع دستیابی از مقابل و از پهلو برای صندلی چرخدار
- ۱۰۳ تصویر ۳-۹۲-اندازه فاصله داخلی بین دو ستون و نحوه استقرار خودروها
- ۱۰۳ تصویر ۳-۹۳-فضای چرخشی موردنیاز پشت خودروها

چکیده

مهمترین ویژگی هنر معماری هدایت‌گری فرهنگی است. یکی از مکان‌هایی که هنرمند می‌تواند دغدغه‌های ذهنی خود درباره‌ی مسائل گوناگون را به شکل مفاهیم مختلف در قالب آثار هنری، جهت‌تأثیرگذاری بر روی افراد جامعه عرضه نماید یک مرکز فرهنگی است. بر این اساس هدف اصلی تحقیق حاضر طراحی مرکز فرهنگی هنری به عنوان بنای یادمان استاد شجریان در شهر مشهد بود که در عین حال تعاملات اجتماعی مراجعه‌کنندگان را نیز افزایش دهد. این تحقیق به روش اسنادی (کتابخانه‌ای) با تحلیل نمونه‌های موردی انجام شد. نتایج تحقیق نشان داد که در زمینه‌ی تعاملات اجتماعی، فضاهایی موفق هستند که تعامل پویا، آموزش محیط، تبادل آزاد اطلاعات در قالب نمایش و آموزش مهارت‌ها، کسب تجارب محیطی، امکان بیان خلاق افراد و گروه‌ها حایت نمایند که این امر خود منجر به افزایش حس همبستگی و در نتیجه رضایتمندی بیشتر می‌گردد. همچنین نتایج نشان داد توجه به عوامل کالبدی و کیفیت محیطی مؤثر بر اجتماع‌پذیری و هماهنگی آن با الگوهای رفتاری، اعتقادات، فرهنگ مطابق با اکثریت جامعه، امکان حضور افراد و خلق رویدادهای اجتماعی، فرهنگی و همچنین برآوردن نیازهای روز انسان در فضا مانند دسترسی به اینترنت، فضای مناسبی برای تعامل مابین شهروندان و حضور در فضاهای شهری و خاطرات جمعی را ایجاد خواهد کرد. در این تحقیق مولفه‌های سرزندگی، غنای حسی، دسترسی، انعطاف‌پذیری و امنیت به عنوان مهم‌ترین مولفه‌های تعاملات اجتماعی معرفی و در طراحی مورد توجه قرار گرفت.

واژگان کلیدی:

فرهنگ، هنر، بنای یادمان، شجریان، تعاملات اجتماعی

فصل اول: کلیات

نقش اساسی فرهنگ و هنر در ساختار جوامع امروز بر کسی پوشیده نیست. انسان امروزی می‌کوشد تا به هر وسیله سطح دانش و فرهنگ خود را ارتقاء دهد. در عصر کنونی با وجود وسایل ارتباط جمعی و اطلاع‌رسانی سریع، تبادل فرهنگی به مراتب بیشتر از قبل صورت می‌گیرد. امروزه فرهنگ و هنر به عنوان مقوله‌ای مهم و جدایی‌ناپذیر از زندگی بشری امری ضروری و اجتناب‌ناپذیر است (آشوری، ۱۳۹۶). در این میان مرکز فرهنگی هنری محلی برای گره زدن فرهنگ و هنر و ایجاد زمینه مناسب برای شکوفایی و رشد این دو مهم در جوامع بوده است. معمولاً مراکز فرهنگی هنری در برگیرنده مجموعه‌های با ارزش از لحاظ فرهنگی، هنری هستند، بنابراین طبیعت زیبا مرکز فرهنگی است که مجموعه آن بی‌نهایت است و بازدیدکنندگان و مسئولین آن جزء مجموعه آثار می‌باشند. وسعت مرکز فرهنگی هنری به اندازه‌ای است که در فکر بشر نمی‌گنجد و ابعاد آن را نمی‌توان درک کرد. در جهان امروز فرهنگ‌ها همواره از طریق تلفیق و امتزاج با یکدیگر رشد کرده‌اند، هنگامی که قرار باشد خود را در آینده احساس کنیم، برخورد فرهنگ‌ها، تأثیرگذاری و تأثیرپذیری، برنامه‌ای اجتناب‌ناپذیر می‌شود. نکته اصلی در طراحی معماری یکپارچگی و وحدتی است که در عین حضور، یکنواخت و یکسان نشود و در درون خود، تغییر و تحول و تنوع دارد. معماری آئینه‌ای است که در وضعیت فرهنگی، سیاسی و اقتصادی جامعه را به ما می‌نمایاند، تصویر واقعی ما همان چیزی است که در شهرهایمان ساخته شده و می‌شود، البته توسط به میراث معماری گذشته نیز باید به طریقی معقول و منطقی صورت گیرد (آلتمن^۱، ۱۳۹۲).

در عصر حاضر چیزی که بسیار مهم است دیدن فردا از طریق درک امروز و پند گرفتن از دیروز است. تحلیل و ارزیابی شرایط فرهنگی و معماری امروز، شناخت نیاز و درگیر شدن با آن‌ها و جستجوی راه‌حلی مناسب و رساندن جامعه به سطوحی از بافندگی که روزه‌هایی را به سوی آینده‌ای بهتر باز می‌کند، در پیشرفت جامعه بسیار مهم است. می‌توان با احراز هویت از فرهنگ و معماری گذشته، آن را به خوبی شناخت و از آن متأثر بود و برداشتی خاص و ناشی از احترام به میراث ارزشمند معماری گذشته را شکل داد و با تکیه بر الگوها و مفاهیم بنیادین گذشته نشان داد که بدون تقلید و تکرار عناصر آشنا و ظواهر معماری گذشته، می‌توان به یک معماری با هویت مستقل ایرانی دست پیدا کرد؛ و با این کار تحول مهمی را در معماری معاصر ایران به وجود آورد. با رشد روزافزون جمعیت و به تبع آن رشد و توسعه سریع شهرنشینی شرایط جدیدی در زندگی مردم ایجاد می‌شود این شرایط خود نیازهای جدیدی را نیز به دنبال خواهد داشت. وضعیت ایجاد شده موجب بروز تغییرات نسبتاً زیادی در زندگی مردم و فعالیت‌های آنان می‌گردد. در روند این تغییر و تحولات، رشد فرهنگ و در کنار آن رشد اخلاقیات‌ها و نیز پر نمودن اوقات فراغت جوانان از جنبه‌های مهم

^۱ Altman

زندگی محسوب می‌گردد. نقش اساسی فرهنگ و هنر در ساختار جوامع امروز بر کسی پوشیده نیست. انسان امروزی می‌کوشد تا به هر حال وسیله سطح دانش و فرهنگ خود را ارتقا دهد. در عصر کنونی با وجود وسایل جمعی و اطلاع‌رسانی سریع، تبادل فرهنگی به مراتب بیشتر از قبل صورت می‌گیرد. امروزه فرهنگ و هنر به عنوان مقوله‌ای مهم و جدایی‌ناپذیر از زندگی بشر مطرح هستند، در چنین شرایطی وجود مراکز برای ارائه فرهنگ و هنر در شهر و اجتماع بشری امری ضروری و اجتناب‌پذیر است (پهلوان روی و شاهپری، ۱۳۹۱).

فرهنگ سراها مکان‌هایی هستند که در آن‌ها امکان ارتباط برقرار کردن با فرهنگ و تمدن و هنر قدیم و جدید میسر می‌گردد و می‌تواند باعث بالا رفتن تعاملات و ارتباطات سالم اجتماعی شود. هدف از طراحی مرکز یادمان استاد شجریان در شهر مشهد، فقط انجام یک پروژه معماری نیست بلکه آنچه در ابتدا مدنظر قرار گرفته اهمیت وجود مکانی فرهنگی است که در حین ارائه و شناساندن یکی از بزرگ‌ترین هنرمندان موسیقی کشور یعنی محمدرضا شجریان، منجر به شناخت فرهنگ و هنر کشور و ارتقاء سطح فرهنگی و تعاملات اجتماعی در شهر مشهد باشد. محمدرضا شجریان (زاده ۱ مهر ۱۳۱۹ در مشهد) موسیقی‌دان، آهنگ‌ساز، خواننده و خوشنویس اهل ایران و نامزد ۲ جایزه گرمی است.^۱ سایت انجمن آسیا وی را پرآوازه‌ترین هنرمند موسیقی اصیل ایرانی^۲، روزنامه‌نکوورسان او را یکی از مهم‌ترین هنرمندان موسیقی جهان^۳ و همچنین رادیوی عمومی ملی (NPR) در سال ۲۰۱۰ وی را یکی از ۵۰ صدای برتر جهان معرفی کرده است.^۴ شجریان در ایران ملقب به خسرو آواز ایران می‌باشد. محمدرضا شجریان، رئیس کنونی شورای عالی خانه موسیقی ایران^۵، بنیان‌گذار گروه شهناز^۶ و مبدع چند ساز موسیقی^۷ می‌باشد. همچنین از فرزندان محمدرضا شجریان، همایون و مژگان در زمینه موسیقی فعالیت دارند. شجریان در قرائت قرآن نیز فعالیت داشته و دعای ربنا معروف‌ترین تلاوت قرآنی اوست؛ این اثر توسط سازمان میراث فرهنگی صنایع دستی و گردشگری به عنوان اثر ملی ثبت شده است.^۸ خوانندگان سرشناسی چون ایرج بسطامی، حسام‌الدین سراج، حمیدرضا نوربخش، علی جهاندار و پسرش همایون از شاگردان شجریان هستند.

۱-۲- بیان مسئله

فضاهای فرهنگی به عنوان بخشی از فضاهای عمومی، افراد را درون سازمان‌های فضایی گوناگون به صورت اختیاری و برای انجام فعالیت‌های فرهنگی و اجتماعی فراهم می‌آورند. این فضاها، محل مناسبی برای

¹ www.hamshahrionline.ir/details/32118

² www.asiasociety.org/pressroom/rel-shajarian.html

³ <http://www.canada.com/vancouver/news/story.html?id=17377092-ce8e-454a-bd30-79d016aa0ce7>

⁴ www.npr.org/templates/story/story.php?storyId=130047062

⁵ <https://web.archive.org/web/20110920115831/http://www.iranhmusic.ir/pages.php?id=7A24D4E>

⁶ <http://www.hamshahrionline.ir/details/97674>

⁷ <http://musiceiranian.ir/41422-shajarian-72.html>

⁸ <http://www.iran-newspaper.com/newspaper/BlockPrint/182711>